

de democratische school

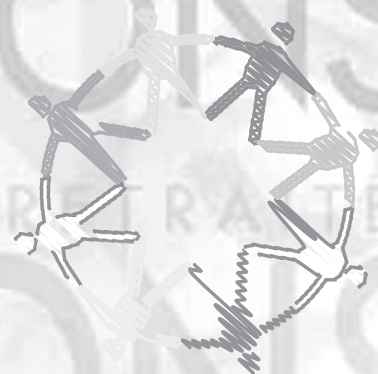
Driemaandelijks tijdschrift van de Oproep voor een democratische school (Ovds) • N°74, juni 2018 • 3 euro

Pensioenstrijd

DOSSIER

	3
BELGIË: Scholen laten van zich horen voor propere lucht	11
INTERNATIONAAL: Klimaatchaos, ecocide... It's capitalism, stupid!	15
PEDAGOGISCH: Op maat geregeld - Een genuanceerde blik op het M-decreet	20
OVDs/APED: 10 November 2018 - Colloquium Onderwijs	22

INHOUD

Vrijwilligerslaan 103 bus 6
1160 brussel
tel.: +32 (0)2 735 21 29
e-mail:
ovds@democratischeschool.org
web:
www.democratischeschool.org

Driemaandelijks tijdschrift van de
Oproep voor een Democratische
School (Ovds).

Redactie: Nico Hirtt, Jean-Pierre
Kerckhofs, Philippe Schmetz,
Tino Delabie, Jeroen Permentier.
Lay-out: Jean-Marie Gilson

Abonnementen

Gewoon abonnement: 12 euro
Abonnement + lidmaatschap:
15 euro
(volgens uw financiële middelen).

Betalingswijze

storten op rekening nr.
BE42 0000 5722 5754
van Ovds
of met gekruiste chèque in EUR
op het adres van Ovds

Artikels

De artikels of de voorstellen van
artikels moeten per e-mail worden
opgestuurd, bij voorkeur in RTF
formaat of MS-Word (Mac of Pc)
of Claris Works. De redactie houdt
zich het recht voor de artikels in
te korten, kleine correcties aan te
brengen en de (tussen) titels te
wijzigen.

Recht op Kopiëren

De gepubliceerde teksten
mogen op om het even welke
wijze vrij worden verspreid en
vermenigvuldigd. Wij vragen wel
om de bron te vermelden en aan
te geven hoe de lezer Ovds kan
bereiken (adres, telefoon of e-mail
vermelden).

Gelieve ons een exemplaar op
te sturen van elke publicatie die
artikels van De democratische
school overneemt.

Editoriaal

Aan het eind van het basisonderwijs haalt slechts 45% van de leerlingen de eindtermen Frans voor het onderdeel lezen. Voor het onderdeel luisteren behaalt 69% de eindtermen. Wat het spreken betreft: minder dan één derde van de leerlingen kan op het einde van het basisonderwijs correcte vragen stellen in het Frans, en een situatie aan de hand van een opsomming beschrijven. Al deze verontrustende vaststellingen komen uit een nieuw peilingsonderzoek.

Een deel van de redenen ligt bij de school. Slechts de helft van de onderwijzers volgt nascholingen voor Frans. Slechts één op de vijf leerkrachten spreekt tijdens de les Frans voornamelijk de Franse taal. De helft van de scholen doen voor het vijfde jaar al aan taalinitiatie Frans, wat de resultaten positief beïnvloedt.

Ziedaar drie werkpuntjes voor onze scholen, en ook voor de overheid. Met voldoende extra middelen, een versterking van de lerarenopleiding en meer aandacht voor nascholing en intervisie, moeten we bij een volgende peiling betere resultaten kunnen boeken.

Maar uit de peiling blijkt ook dat een hoge sociaal-economische status een positieve invloed heeft op de resultaten voor Frans. Ook uit dit onderzoek blijkt dus dat ons onderwijs ongelijkheid reproduceert. Daarom blijft het belangrijk dat ieder kind naar eenzelfde kwaliteitsschool kan gaan. Het toont ook aan dat de strijd voor betere schoolresultaten nauw verbonden is met de brede strijd tegen ongelijkheid.

Pensioenstrijd

Auteur:

Marc Vandepitte

Reninka Vanden Dorpe

.....
Onaantrekkelijk

Ondoenbaar

Onfatsoenlijk en onnodig

Valkuilen

Strijd loont en zal nodig zijn
.....

.....
Contractbreuk

Onhoudbaar zo lang te werken

Jongeren worden het zwaarst getroffen

Onderwijs is een investering in de toekomst

De eisen van de petitie
.....

Oma's en opa's voor de klas? Geen goed idee!

Auteur: Marc Vandepitte

Op 16 mei zakten zo'n 70.000 werknemers uit alle sectoren af naar Brussel om te betogen tegen de geplande pensioenmaatregelen. Daaronder opvallend veel leerkrachten, zo'n 10.000. Dat waren er veel, heel veel. Nochtans komen leerkrachten niet gemakkelijk op straat. Deze keer wel, en met reden.

Weinig sectoren worden zo zwaar getroffen door de pensioenhervormingen als het onderwijs. Als alle geplande maatregelen worden uitgevoerd bovenop de al genomen maatregelen, zullen leerkrachten die aan het begin van hun loopbaan staan 5 tot 8 jaar langer moeten werken en zullen ze maar liefst 400 à 600 euro netto per maand minder pensioen krijgen (ongeveer -25 procent).

En dat is nog gerekend zonder het puntensysteem dat de regering wil invoeren. Met die regeling zal de pensioenleeftijd nog meer opschuiven en het pensioenbedrag nog verder afgekald worden.

De voorbije en geplande maatregelen raken het onderwijs recht in het hart. Ze zijn een aanslag op de aantrekkelijkheid van de job en halen de kwaliteit van het onderwijs naar beneden. Bovendien maken ze de job in de eindfase ondoenbaar. Dat is onnodig en onfatsoenlijk, maar niet onvermijdelijk.

Onaantrekkelijk

De laatste decennia heeft de job van leerkracht een flinke knauw gekregen. Er zijn minstens drie knelpunten: 1) de werkonzekerheid voor starters 2) de hoge werkdruk, 3) de loonkloof en andere voordelen t.a.v. de privésector.

1. Werkonzekerheid starters

Beginnende leerkrachten worden geconfronteerd met een zeer hoge werkdruk omdat voor hen alles nieuw en onwennig is. Zij moeten cursussen en lesvoorbereidingen maken terwijl ze de stiel van klasmanagement moeten aanleren. Heel wat starters geven in verschillende scholen les en hoppen van de ene interim naar de andere, dit gedurende vele jaren. Veel van die starters zitten bovendien met afbetalingen voor een huis en kunnen zich geen loonverlies permitteren. Daarom houden velen het snel voor bekeken. In het secundair onderwijs kapt één op de vier starters er al binnen de vijf jaar mee. En dat aantal zou nog veel hoger zijn indien de jeugdwerkloosheid lager was. Heel wat aarzelende starters blijven enkel in het onderwijs omdat er in andere sectoren weinig

2. Hoge werkdruk

De besparingsdrift van de afgelopen jaren heeft de werkdruk sterk verhoogd. Het aantal te presteren lesuren is toegenomen en er kwamen steeds meer taken buiten het lesgeven: wachtbeurten, bewakingen, vervanging van collega's voor wie er geen interim mag aangesteld worden, begeleiding bij het halen van het rijbewijs, ...

Daarbovenop kwamen kleinzielige besparingen, zoals het afschaffen van de mentoruren voor de begeleiding van beginnende leerkrachten. Ondertussen werden leerlingen mondiger en ouders veeleisender en stappen ze steeds sneller naar de rechtbank.

Het aantal zorgleerlingen neemt alsmaar verder toe en de diversiteit en taalachterstand stijgen, terwijl daar geen of nauwelijks middelen voor voorzien worden. Ook de papierberg wordt jaar na jaar groter.

De werkdruk heeft daardoor een alarmerend hoog peil bereikt. Volgens HIVA, het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving van de KU Leuven, bedraagt de gemiddelde werkweek van een leraar net geen 45 uur, met pieken die veel hoger liggen. Bovendien is de stressbelasting tijdens het lesgeven zelf bij heel wat leerkrachten bijzonder groot omwille van de hoge kwaliteitseisen en vooral omwille van het management van 'moeilijke' klassen op gebied van tucht. Andere klasgroepen vragen dan weer zware inspanningen en kosten veel energie om ze dagelijks te blijven motiveren.

Ander onderzoek toont aan dat de emotionele werkbelasting in onderwijs buitensporig hoog is. Samen met werkdruk vormt ze de belangrijkste risicofactor voor werkstress. Het is geen toeval dat van alle beroepen de leraars het meest vatbaar zijn voor burn-out. In het onderwijs lopen werknemers maar liefst 12 procent kans om opgebrand te geraken.

3. Kloof met privé

De lonen in het onderwijs zijn, bij gelijk diploma, lager tot beduidend lager dan in de privé en er zijn geen voordelen zoals een bedrijfswagen, aanvullend pensioen, hospitalisatieverzekering, laptop, smartphone enz. Het gevolg is dat voor een toenemend aantal vakken men geen gekwalificeerde leerkrachten meer vindt. Ook vindt men vaak geen interimarissen bij langdurige afwezigheid.

Deze kloof, de hoge werkdruk en de onzekerheid bij de aanvangsfase, werden naast de gunstige vakantie-regeling in het verleden gecompenseerd door een goede pensioenregeling. Als men dat laatste ongedaan maakt valt een van de belangrijkste voordelen van het onderwijs weg en zal dat serieuze gevolgen hebben voor de kwaliteit van de instroom. Op dit moment al is de lerarenopleiding vaak de tweede keuze. Onderwijs zal meer en meer een negatieve keuze worden bij jongeren, of op latere leeftijd als noodoplossing wegens ontslag elders.

Een maatschappij zou zijn beste krachten moeten inzetten om de generatie van de toekomst te vormen. Met de huidige pensioenmaatregelen in het onderwijs vervalt een van de laatste incentives om leraar te worden. Mensen met ruggengraat of minimale ambitie zullen in de toekomst nauwelijks nog verleid kunnen worden voor een loopbaan in het onderwijs.

In plaats dat de beste mensen worden ingezet in het onderwijs dreigt leerkracht een afvalberoep te worden, met alle gevolgen van dien voor het niveau van het onderwijs.

Finland toont dat het anders kan. Daar is een job in het onderwijs het meest gegeerde beroep na dokter.

Niet toevallig scoort dat land qua onderwijsprestaties ook bij de allerbesten van de wereld. Investeren in het personeel, het loont.

Ondoenbaar

Het is niet omdat we langer leven dat we langer fit of gezond zijn en over voldoende energie beschikken. Voor een klas staan vergt anno 2018 veel, heel veel energie.

Zoals je niet een beetje zwanger kan zijn, kan je ook niet een beetje voor de klas staan. Je moet er honderd procent staan, elke seconde, anders wordt dat direct en genadeloos afgestraft door de leerlingen. Vanaf een zekere leeftijd heeft men niet voldoende energie meer om nog (voltijds) voor een klas te staan en alle overige taken erbij te nemen.

Tot voor kort was amper dertig procent van de leraren gezond aan het einde van zijn of haar loopbaan. Nu komt daar nog eens vijf tot acht jaar bij. Van de zestigplussers staat op dit moment nog geen zes procent voor de klas, en voor wie er wel staat, is het meestal pure noodzaak, omdat het financieel niet anders kan. Als zestigplus de regel wordt, zal het aantal burn-outs een veelvoud worden van het nu al abnormaal hoge aantal.

Het zal heel snel blijken dat het inzetten van opa's en oma's voor de klas onhoudbaar is. Wellicht gaan ze die pensioenmaatregelen noodgedwongen ook weer moeten terugschroeven.

Maar ondertussen zal een hele generatie leerkrachten zwaar ingeboet hebben op haar gezondheid. Gaan we dit laten gebeuren?

Onfatsoenlijk en onnodig

Er zijn momenteel meer dan een half miljoen werklozen. Eén op vijf van onze jongeren zoekt werk. Mensen langer laten werken gaat ten koste van de nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Bij wijze van spreken pakken de vaders en moeders de jobs af van hun zonen en dochters. Het zou omgekeerd moeten zijn. We belanden nu in een situatie waar de oudere werknemer ongezonder wordt en de jonge werknemer minder kansen krijgt op de arbeidsmarkt. Dat is absurd.

Maar het is ook onnodig. Men zegt constant dat de pensioenen onbetaalbaar zullen worden omwille van de vergrijzing. Om die leugen ingang te doen vinden heeft men gedurende jaren alle registers opengetrokken en de mantra blijven herhalen. Mensen zijn het op den duur beginnen geloven. Het is nochtans een van de grootste leugens van de naoorlogse geschiedenis. De vergrijzing kost ongeveer een tiende van de jaarlijkse stijging van onze rijkdom (bnp) en minder dan een tiende van de subsidie aan bedrijfswagens. Er is dus meer voldoende ruimte om de vergrijzing op te vangen. Bovendien bedraagt de stijgende kost maar een fractie van wat er jaarlijkse op belastingparadijzen wordt geparkeerd. Onze pensioenen zijn dus perfect betaalbaar. Als we daar voor kiezen tenminste.

De pensioenmaatregelen zijn in de eerste plaats een besparing. Maar mensen langer doen werken dient ook om het aanbod op de arbeidsmarkt uit te breiden, waardoor een neerwaartse druk op de lonen ontstaat, wat dan weer goed is voor de winsten. Als ze ons vandaag langer doen werken is dat niet omdat de vergrijzing onbetaalbaar wordt, maar omdat de winsthonger van het kapitaal geen grenzen kent.

Valkuilen

Heeft de onderwijssector wel reden om zich te verzetten tegen de geplande hervormingen? In vergelijking met andere sectoren is de pensioenregeling toch

meer dan behoorlijk? Is het dan wel fatsoenlijk om te blijven vechten voor dat 'voorrecht'?

Vooreerst moet je de pensioenregeling bekijken in het geheel van alle voor- en nadelen van de job. Als je één voordeel afbreekt zonder dit te compenseren met andere maatregelen, dan haal je de aantrekkelijkheid onderuit. En daar is het al zo slecht mee gesteld. Ten tweede, zijn de gemiddelde pensioenen in België inderdaad veel te laag. Het zijn niet de ambtenarenpensioenen die te hoog zijn - met uitzondering van die van parlementairen en hoogwaardigheidsbekleders - maar de andere pensioenen die te laag zijn. We mogen niet in de val lopen van de verdeel- en heerspolitiek die de privésector opzet tegen de openbare diensten. Het is belangrijk solidair te zijn met alle werknemers die opkomen voor een hoger pensioen. Na een volledige loopbaan zou iedereen recht moeten hebben op een pensioen van minstens 1500 euro.

Een ander valkuil is de discussie over de zware beroepen. De regering probeert het onderwijzend personeel te paaien met vage beloftes over de erkenning van hun job als zwaar beroep.

Het zogenaamde akkoord dat onlangs werd bereikt betekent dat de meeste categorieën in het onderwijs twee jaar vroeger mogen stoppen. Maar als met de erkenning als zwaar beroep tegelijk de tantièmes (voordelige berekening zowel op vlak van leeftijd als uitkering) worden afgeschaft en de andere maatregelen worden doorgevoerd, dan komt dat nog altijd neer op 3 tot 6 jaar langer werken. We schrijven met opzet dat ze twee jaar vroeger mogen stoppen. Want met de afschaffing van de tantièmes zal de vroeger stoppende leerkracht of ambtenaar meteen ook een pak minder verdienen. Voor de toekomstige gepensioneerd leerkracht betekent dat een netto verlies van 150 tot 200 euro per maand. Het is m.a.w. een vergiftigd geschenk. Je mag dus wel vroeger stoppen, maar het zal heel wat kosten. Op de keper beschouwd wil dat zeggen: hoe zwaarder het beroep hoe lager het pensioen. Cynischer kan het niet. De erkenning van de onderwijsjob als zwaar beroep is niet meer dan een Pyrrusoverwinning. Het is een klein stapje vooruit en tegelijk vele stappen achteruit.

Bovendien is de hele discussie over de zware beroepen een schitterend manoeuvre geweest van de overheid om de verschillende sectoren tegen elkaar uit te spelen. Deze groep wel, de andere niet. Verdeel en heers. Ook in die val mogen we niet trappen. Als je 67 bent, dan is elk beroep zwaar. Die leeftijd moet opnieuw naar beneden net zoals die van het vervroegd pensioen. Daarnaast moeten er opnieuw landingsbanen komen voor alle sectoren.

Strijd loont en zal nodig zijn

De voorbije maanden hebben getoond dat we wel degelijk de besparingsdrift van de regering kunnen stoppen en terugdringen. De voorwaarde is wel dat we onze tanden laten zien. Eind 2017 wilde de regering het systeem met punten al doorvoeren, maar de onverwacht succesvolle betoging van 19 december heeft daar een stokje voor gestoken. De maatregel werd uitgesteld.

De betoging van 16 mei was een nog groter succes en heeft de regering in het defensief gedrongen. Volgens Van Quickenborne (Open Vld) zal het pensioen met punten in elk geval niet meer voor deze legislatuur zijn. Dat lijkt dus voorlopig afgevoerd. Het plan is wel om nog tussen de twee verkiezingen de tantièmes af te schaffen, gekoppeld aan de goedkeuring van een afgeslankte lijst van zware beroepen.

Het zal er dus op aan komen om de druk nog verder op te voeren en te mobiliseren na de grote vakantie. Zo vlak voor de verkiezingen zijn regeringspartijen bijzonder gevoelig voor sociale onrust.

We moeten ook goed beseffen dat het pensioendossier een belangrijke testcase is voor deze en volgende regeringen. Als het onderwijs de zeer drastische maatregelen zal slikken en zich bijvoorbeeld tevreden zal stellen met de erkenning van zwaar beroep voor een deel van het korps, dan zal de regering er van uitgaan dat de sector nog wel andere aanvallen zal slikken. Denk daarbij aan de verhoging van het aantal lesuren en grotere klassen. Beide maatregelen zouden namelijk het toekomstige lerarentekort kunnen opvangen! Daarnaast zou men kunnen tornen aan het gunstig ziekteverlof, aan de vakantieregeling, ...

Er staat veel op het spel. Of zoals Bertold Brecht het zei: "Diegene die strijdt kan verliezen, maar diegene die niet strijdt heeft al verloren". Het zou wel eens een hete herfst kunnen worden.

6000 leraars ondertekenen petitie tegen de afbraak van het onderwijspensioen

Auteur: Reninka Vanden Dorpe

"Het onderwijs is een beroep met passie. Maar gun ons ook een leven vol passie, tot op het einde!" (Virginie, lerares)

Dat leerkrachten boos en verontwaardigd zijn, was duidelijk te zien op 16 mei in Brussel. Met vele duizenden betoogden ze mee tegen de afbraak van het pensioen. Jong en oud, pas aan de loopbaan begonnen of al gepensioneerd. Franstalige leerkrachten zij aan zij met hun Nederlandstalige collega's. Alle onderwijsvakbonden waren vertegenwoordigd. In één front trokken ze door de straten van Brussel.

Reeds meer dan 6000 leerkrachten ondertekenden de petitie tegen de afbraak van het onderwijspensioen die vijftientig schoolafgevaardigden van zes onderwijsvakbonden opstelden. Hieronder volgt een bloemlezing van de redenen waarom ze ondertekenen.

Contractbreuk

"De pensioenhervorming van deze regering is pure contractbreuk", vindt Bart. "Voor zichzelf houden de parlementairen rekening met hun zogenoemde 'verworven rechten', de verworven rechten van de leerkrachten worden gewoon in één pennentrek van tafel geveegd".

Kleuterleidster Ilse is 51. "Toen ik begon, moest ik werken tot mijn 56. Daar is zomaar 11 jaar bijgekomen. In plaats van over 5 jaar met pensioen te kunnen gaan... zal ik pas binnen 16 jaar de pensioenleeftijd bereiken hebben".

Ook Mieke is verontwaardigd: "Het kan niet dat de regering eenzijdig de arbeidsvoorwaarden wijzigt waarvoor ik bij mijn indiensttreding tekende. Als leerkracht kozen we voor een job zonder extralegale voordelen (firmawagen, groepsverzekering, maaltijdcheques, ...) in ruil voor de garantie op een waardig pensioen. Als die arbeidsvoorwaarden veranderen tijdens hun loopbaan, is dat contractbreuk vanwege hun werkgever, de overheid."

“Alle verworven rechten van leerkrachten afnemen zou hetzelfde zijn als een werknemer in de privé zijn firmawagen met tankkaart, ziekteverzekering, maaltijdcheques, ecocheques, kilometervergoeding, ... afnemen zonder enige tegencompensatie. Niemand in de privé zou dit accepteren!” zegt Kurt.

Marc: “33 jaar geleden ben ik voor de overheid gaan werken onder bepaalde voorwaarden en ten nadele van betere lonen en extra legale voordelen in de privé sector. De overheid bouwt al mijn voordelen af, zonder enige vorm van compensatie. Een loopbaan is geen investering met een looptijd van 5 jaar. Ik kan ook niet terug in de tijd om andere keuzes te maken.”

Onhoudbaar zo lang te werken

“Ik sta met plezier voor de klas, maar ik ben bang dat ik het niet volhoud tot mijn 65! Laat staan 66 of 67 jaar! Terwijl mijn jonge collega's niet voltijs aan de slag geraken. Daarom zal ik op elke betoging tegen deze onrechtvaardige maatregelen aanwezig zijn!” zegt Lin.

Valerie is een 27-jarige leerkracht in het lager onderwijs. “Ik heb zelf nog geen kinderen, maar kom elke dag pompaf thuis door de hoge verwachtingen in het onderwijs met de weinige middelen. Hoe moet ik dat volhouden tot mijn 67?”

“Ook als leerkracht praktijkvakken binnen het BSO is het onmogelijk staande te blijven op je 65 tussen jong geweld van 13- 14 jaar...” getuigt Sandra “En als we dan toch moeten staande blijven, dan wil ik op zijn minst mijn rusthuis zelf kunnen betalen en niet op de kap van mijn eigen kinderen moeten gaan leven in mijn oude dag”.

Lucrece: “Als 50+ werk ik 100% binnen het hoger onderwijs, dit betekent regelmatig een 60 uren week. In het verleden waren er pieken en dalen, op dit ogenblik zijn er enkel pieken en deadlines. Er is onvoldoende tijd om de lessen en de inhouden correct voor te bereiden, elke taak wordt met minstens 20% minder dan de reële tijd ingeschat. Dat is onhoudbaar tot 67.”

“Niemand, buiten de leerkrachten zelf, kunnen inschatten hoe verschrikkelijk zwaar werken in het onderwijs kan zijn”, zegt Evi. “Leerkrachten moeten de kans krijgen om helden te zijn voor onze kinderen en dat lukt niet onder de huidige omstandigheden. En helden verdienen het dat er voor hen gezorgd worden.”

Tatjana: “Mijn leerlingen geven me de energie om er

elke dag weer voor te gaan, maar het lijkt alsof de overheid er alles aan doet om het me steeds wat zwaarder te maken.”

Catherina is leraar in het hoger onderwijs: “Ik sta al meer dan 35 jaar in het onderwijs, waarvan 25 in het hoger onderwijs. Het aantal studenten is jaar na jaar gestegen, samen met de taken die we opnemen: dienstverlening, onderzoek, internationalisering, kwaliteitszorg. Er is een steeds uitgebreider centraal bestuur ontstaan dat het beleid en de controle bepaalt vanuit het eigen standpunt van de diverse ‘ondersteunende’ diensten en dat geen voeling meer heeft met het onderwijs. Al deze mensen worden uit dezelfde enveloppe betaald, en dit gaat ten koste van het onderwijs en de echte kwaliteit. Vele collega's zijn dit moe, de welzijnsenquêtes liegen er niet om. We houden dit niet vol tot 65, laat staan 67.”

Petra is leerkracht lichamelijke opvoeding: “Ik kan niet tot mijn 67ste op een fatsoenlijke manier lichamelijke opvoeding geven.”

“Voor de klas staan en alles wat daarbij komt wordt steeds zwaarder.” zegt Dorothy. “Er komen steeds meer leerlingen met leerproblemen en/of persoonlijkheidsproblemen door het M-decreet in gewone scholen. Wij zijn niet opgeleid om met dergelijke leerlingen om te gaan, zeker niet in klasgroepen van meer dan 20 leerlingen. Dit zorgt ervoor dat leerkrachten zich stilaan uitgeknepen voelen als citroenen. Ook de toenemende administratie om toch maar bewijs genoeg te hebben tegen eventuele beroepsprocedures n.a.v. uitgereikte attesten weegt zwaar op de leerkrachten.”

Jongeren worden het zwaarst getroffen

Romy mag bijna met pensioen: “Voor de jongere generaties staat er heel wat op het spel... Ik heb veel en hard gewerkt, maar goed geleefd... de jongeren zullen nog leven om te werken”.

Toni: “Mijn pensioen is nog berekend op basis van het gemiddelde loon van de laatste vijf jaren, ik kon nog 4 diplomajaren laten meetellen en de pensioennoemer is nu nog 1/55. Op elk van die drie factoren hebben de maatregelen van deze regering een neerwaartse impact. De pensioenafbraak treft vooral de jongeren omdat zij niet van overgangsmaatregelen kunnen genieten”

“Langer werken en tegelijk een lager pensioen. Men maakt het beroep van leerkracht wel zeer onaantrekkelijk. En binnenkort klagen dat men te weinig jonge-

ren vindt die voor het beroep willen kiezen.” Zegt Jan “Goed onderwijs kan alleen gegeven worden door mensen die fit voor de klas kunnen staan”, vindt Bernadette. “Laat daarom de jonge mensen aan het werk en gun de wat ouderen een mooi pensioen op een leeftijd waarop er nog te genieten valt.”

Fien is een jonge leerkracht en ziet de toekomst somber in: “Ik werk dolgraag met mijn kleuters, maar ik werk nu al 10 jaar in het onderwijs en ik weet nog steeds niet wat ik volgend jaar ga moeten doen (hoewel ik vastbenoemd ben). Dit is heel vermoeiend en demotiverend! De eerste jaren van mijn loopbaan had ik vaak geen werk. Door de maatregelen zal mij dit nog eens parten spelen in mijn pensioen! Dit is echt onaanvaardbaar!! Tot mijn 60ste zie ik me nog werken, maar of ik dan nog de verantwoordelijkheid kan dragen voor al die kinderen (al dan niet met zorgen), weet ik nog niet. Er zou toch zeker iets moeten veranderen of je zou de mogelijkheid moeten hebben om iets anders te doen.”

Onderwijs is een investering in de toekomst

Jens is een jonge leerkracht (4,5 jaar in het onderwijs): “Het onderwijs heeft gemotiveerde en capabele mensen nodig. Dat valt niet te rijmen met de afbraakplannen voor de pensioenen”.

Tania: “Omdat ook eens aan de leerlingen moet gedacht worden. Les krijgen van een 60-plusser (of een 70-minner) die lang niet meer mee is met alle technologische vernieuwingen, niet bepaald leuk...”

Tine: “Als je leerkrachten niet deftig betaalt, zullen vele goede krachten voor andere jobs kiezen, en daalt de kwaliteit van het onderwijs voor alle kinderen en jongeren. Dit zou een ramp zijn voor iedereen in dit land.”

Eveline: “Ik teken deze petitie omdat in deze maatschappij alleen de beste, boeiendste en meest enthousiaste mensen samen moeten kunnen school maken. Leraar zijn moet terug aantrekkelijk worden.”

Ook Sabine is bezorgd over de toekomst van het onderwijs: “Het beroep van leraar wordt door allereerste besparingen en hervormingen onaantrekkelijk gemaakt, terwijl onderwijs net de belangrijkste sector is waarin de werkenden van de toekomst gevormd worden. Onze maatschappij heeft op de langere termijn meer baat bij een werkbare schoolloopbaan voor leraren. Hun deskundigheid en verantwoor-

delijkheden moeten gevaloriseerd worden in onder andere een navenant pensioen.”

“Onderwijs dreigt een tweederangs beroep te worden met alle gevolgen van dien voor de kwaliteit ervan.” vreest Willy.

Ludwig stapte over van de privé naar het onderwijs: “een van de redenen was het goede pensioen en dat je op een redelijke leeftijd op pensioen kan gaan. Nu blijkt dat men zich niet aan de voorwaarden wil houden. Dit is niet alleen contractbreuk, maar zorgt er ook voor dat onderwijs niet meer interessant is voor de hoogopgeleide technische profielen. In het onderwijs heb je geen extra legale voordelen zoals in de privé. Deze mensen zullen in de toekomst dan ook wel twee keer nadenken voor ze besluiten een loopbaan in het onderwijs te beginnen. Het onderwijs is gewoon niet concurrentieel meer met de privé en deze manier van werken zal zeker leiden tot een lagere kwaliteit van het onderwijs.”

Pascal: “Het onderwijs zit in een crisis, maar kan alleen hervormd worden wanneer leerkrachten goed worden behandeld. Dat betekent ook dat zij moeten kunnen rekenen op een deftig pensioen en een goed einde van de loopbaan.”

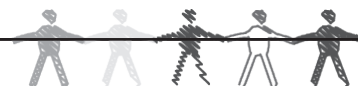
“Hoe kan men, bij een tóch al nijpend, lerarentekort, zo weinig rekening houden met de mensen die de toekomst van België voorbereiden?” Vraagt Stijn zich af. “Méér middelen en méér ondersteuning zijn nodig i.p.v. het afbreken van onze rechten!”

Hilke: “In onderwijs moet men investeren, niet op besparen! Jongeren verdienen goede en gemotiveerde leerkrachten die les geven in klassen van maximum 25 leerlingen. Goede mensen trek je aan door een concurrentiële verloning en bij gebrek daaraan, een fatsoenlijk pensioen. Door besparingen hebben leerkrachten geen van beide. Zo trekken alle gekwalificeerde mensen (denk maar aan wiskundigen, wetenschappers enz) naar de privé-bedrijven en wie blijft er dan nog over om les te geven? Een zeer kortetermijn visie heeft deze regering!”

De eisen van de petitie

- Handhaving van de wettelijke pensioenleeftijd op 65 jaar en de mogelijkheid om op 58 jaar uit te stappen.
- Het behoud van de diplomabonificatie, de pensioennoemer 1/55 en de huidige berekening van het referentieloon.

- Het afvoeren van het geplande puntensysteem voor de pensioenen.
- De invoering van serieuze uitdooftbanen voor vijfenvijftigplussers.
- De erkenning van de lerarenjob als ‘zwaar beroep’.
- Vermindering van de werkdruk en planlast.
- Werkzekerheid voor jonge starters in het onderwijs.

De tweetalige **petitie** tegen de afbraak van het onderwijspensioen “Langer werken voor minder pensioen? Niet te doen!” kan on-line ondertekend worden op https://www.petitions24.com/teachers_pension#form

SCHOLEN LATEN VAN ZICH HOREN VOOR PROPERE LUCHT

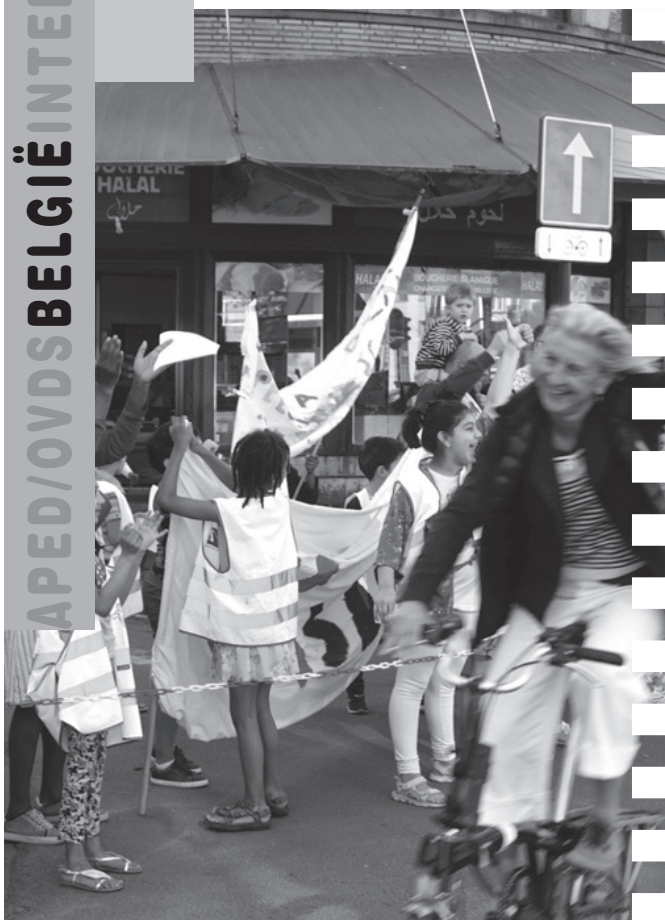
AUTEUR: GAETAN CARLIER

In januari en februari 2018 voerde Greenpeace een studie uit naar de luchtkwaliteit in de scholen. De resultaten zijn barslecht. In 60% van de Belgische scholen is de luchtkwaliteit verontrustend tot illegaal slecht. Er is te veel stikstof in de lucht. De Europees vastgelegde maximumgrens ligt vandaag op 40 g/m³. In verschillende, vooral stedelijke scholen, wordt deze waarde vaak overschreden.

Vanaf maart 2018 sloegen ouders, directies en leerkrachten de handen in elkaar om van zich te laten horen. Het burgerplatform www.filtercaféfiltré.be nam stilaan vorm. De Brusselse Nederlandstalige basisscholen en de oudercomités namen het voortouw in de organisatie. Enkele van de meest actieve scholen (Sint-Joris-basisschool, Vier Winden, Kavertje Vier) liggen in de meest vervuilde zones van Brussel. Elke vrijdag kwamen de scholen op straat en toverden hun straat om tot speelstraat. Het eisenpakket is eenvoudig:

- Verkeersvrije schoolstraten voor iedere school
- Een globaal fietsennetwerk dat stedelijke wijken omsluit
- Geplande investeringen in openbaar vervoer moeten worden versneld
- Afbouw fiscaal voordeel voor bedrijvenwagens.

Het burgerprotest zwelt week na week aan. Meer en meer scholen laten van zich horen. Ook in Antwerpen, Gent, Oostende. Ook Franstalige scholen springen op de kar. Intussen staat de teller bijna op 90 deelnemende scholen, waarvan 53 scholen in Brussel. Elke vrijdagmorgen organiseren ze protestmarsen en koffiemomenten op straat, oversteekacties, sluiten straten af, maken en zingen liedjes. Die vrijdagmorgenmomenten op de straten worden tijdelijke broedplaatsen waar kinderen, leerkrachten, ouders en sympathisanten bij een gezellige tas koffie samen nadenken over hoe mobiliteit in de stad anders kan worden georganiseerd. Ook in de klassen nemen de leerkrachten de tijd om met de kinderen te praten over luchtkwaliteit, na te denken over alternatieven, te brainstormen over mogelijke actiemiddelen en het verven van spandoeken en andere actiemiddelen. Luchtkwaliteit is een zaak van ons allen. In de eerste plaats van onze stedelijke kinderen.

Sint-Jorisbasisschool in actie

De Sint-Jorisbasisschool was één van de eerste scholen die aan de wieg stond van het protest. Deze lagere school ligt vlak aan het Zuidstation in Brussel, niet ver van één van de drukste kruispunten van de stad. De luchtkwaliteit bij deze school is één van de slechtsten van het gewest. Bovendien is er nergens in de straat een verkeersdrempel of een andere duidelijke indicatie dat er een school is.

De ouderraad van de school organiseerde samen met de directie van de school een actieplan om elke vrijdagmorgen, samen met de kinderen, de straat af te sluiten. In het begin was dat zonder toestemming van de schepen van mobiliteit Els Ampe.

Tijdens de lessen praten de leerkrachten met de kinderen over luchtkwaliteit, maken liedjes en spandoeken, filosoferen over mogelijke acties en knutselen gadgets in elkaar om de visibiliteit te verhogen. Belangrijk is dat de kinderen doorheen de acties en de lessen hun bewustzijn en mening ontwikkelen over hoe een duurzame stad eruit moet zien.

Elke vrijdagmorgen is het actiemoment. Kinderen delen brochures uit aan de voorbijgangers. Ouders gaan met buurtbewoners in discussie over de mobiliteit in de stad. Ondertussen staat de geurige koffie klaar.

Belangrijk bij deze acties is dat de band tussen leerkrachten, ouders en kinderen wordt versterkt.

Elke week is de Sint-Jorisbasisschool present. Elke week met een speelstraat, een bellenblaasactie, een oversteekactie of een zangmoment. En het loont. Onder druk van de acties heeft schepen Els Ampe met veel bombardie aangekondigd een zichtbaar "To-tempaal verkeersbord" te plaatsen dat auto's aanzet om vaart te minderen. Ondertussen staat het ding er ook. Uiteraard is dat onvoldoende. Zowel ouders, directie kinderen als leerkrachten gaan door met deze acties, tot de straat volledig verkeersvrij is.

Mobiliteit moet anders

Onze steden, onze regio, ons land moeten leefbaar en gezond worden. Daarvoor moet het autoverkeer worden teruggedrongen ten voordele van het openbaar vervoer en het voetganger- en fietsverkeer. Het besef dat de mobiliteit anders en globaal moet worden aangepakt moet zijn ingang vinden bij de beleidsmakers. De goede voorbeelden in andere landen zijn talrijk (Amsterdam, Kopenhagen, Wenen, Montreal...). Maar ook van onderuit moet een mentaliteitswijziging plaatsvinden waarbij het gebruik van de auto tot een minimum wordt beperkt.

Meer info op www.filtercaféfiltré.be

WOUTER DUYCK AAN HET WOORD IN LA LIBRE EN KNACK

Auteur: Nico Hirtt

In La Libre Belgique van 26 april stond een interview van een hele pagina met professor cognitieve psychologie Wouter Duyck (Ugent). Met als titel "Als ik het in Vlaanderen over het Pacte d'Excellence heb, staat iedereen stomverbaasd", legt hij uit waarom volgens hem het idee van een gemeenschappelijke stam onzin is, en onvermijdelijk tot een catastrofale nivellering moet leiden. Zijn kritiek staat lijnrecht tegenover de onze: wij zijn voorstander van een gemeenschappelijke stam, maar vrezen dat het Pacte geen garanties geeft opdat die zou slagen.

Gelukkig weerlegt Marc Romainville enkele van de stellingen van

Wouter Duyck

Duyck in La Libre, maar het zou toch nuttig geweest zijn als de lezers op de hoogte waren geweest van de achtergrond van Wouter Duyck, zodat ze zijn stellige verklaringen beter zouden kunnen beoordelen.

Ook in Knack op 9 mei krijgt Wouter Duyck uitgebreid het woord. "Het is een illusie dat we onze welvaart op peil kunnen houden met alleen middelmatige talenten, we hebben jongeren nodig die excelleren", klinkt het daar. Latijn en Grieks moeten volgens Duyck het elitekorps van de school worden.

Wouter Duyck staat bekend als aanleunend bij de N-VA. In Vlaanderen loopt hij voorop in de strijd die de N-VA voert om de zeer voorzichtige hervorming van het onderwijs te begraven. Die onderwijshervorming was beslist door de vorige meerderheid van SPA, CD&V en Open VLD

Maar vooral behoort Duyck tot de groep van cognitieve psychologen die overal het idee verdedigt dat sociale ongelijkheid en verschillen in schoolse resultaten niet in de eerste plaats het gevolg zijn van segregerende structuren (zoals de sociologie aantoonde) of van bepaalde pedagogische praktijken (zoals de pedagogie aantoonde), maar vooral (voor minstens de helft), ... genetische oorzaken hebben. Hij en zijn collega's menen dus dat de rijken simpelweg intelligenter zijn dan de armen, en dat het daarom is dat de ene rijk is en de andere arm. De impact van afkomst op leerprestaties verklaart slechts 20 procent van de resultaten van het PISA-onderzoek, waarvan de helft nog eens een onveranderlijk IQ-effect is.

Die theorie toont een vorm van sociaal racisme en is helemaal gebaseerd op een arbitraire en behoorlijk omstreden interpretatie van IQ-testen (die aangeboren en onveranderlijke eigenschappen van elk individu zouden meten (zie: Duyck, W., and Anseel, F. (2012). Gelijke Kansen, Gelijke Kinderen, Gelijke Klassen? Early Tracking in het Onderwijs (Itinera Institute)).

Op die basis verdedigen Duyck, Anseel, Van den Broeck en anderen dat een vroege selectie, in functie van verschillen in intelligentie, het beste middel is om een onderwijs aan te bieden dat aan iedere leerling aangepast is. Zo gaan ze systematisch in stilte voor bij aan het feit dat alle vergelijkende onderwijsstudies aantonen dat onderwijssystemen die een late "tracking" kennen niet allen meer gelijkheid maar zelfs iets betere gemiddelde prestaties opleveren. Wat de Europese landen betreft is er

- Een sterke negatieve correlatie $r=0,68$ tussen enerzijds de voortijdige en verregaande opdeling in studierichtingen, en anderzijds een index van sociale ongelijkheid gebaseerd op de PISA-resultaten.

- Een lichte negatieve correlatie $r=0,13$ tussen voortijdig opdelen en de gemiddelde PISA-resultaten (gemiddelde voor de 3 testen)/

Zij stellen ook dat de sociale mix in de scholen geen garantie op gelijkheid is, hoewel ook daar de internationale vergelijkingen onweerlegbaar zijn: correlatie $r=0,69$ tussen de segregatieindex en de ongelijkheidsindex.

In het kort: de stellingen van Wouter Duyck zeggen meer over zijn ideologische vooroordelen dan over de kwaliteit van zijn wetenschappelijk werk.

U vindt een meer uitgebreide kritiek op de stellingen van Wim Van den Broeck, collega en ideologisch medestander van Wouter Duyck op onze website:

<http://www.skolo.org/nl/2014/05/05/de-negativisten-van-de-ongelijkheid/>

KLIMAATCHAOS, ECOCIDE... IT'S CAPITALISM, STUPID!

AUTEUR: LUDO DE WITTE

Onze Ovds-enquête bij 3200 eindejaarsleerlingen van het secundair onderwijs “Wat weten onze leerlingen over de uitputting van energiebronnen en de klimaatverandering? Wat leren zij op school?” wees uit dat hun kennis ruim onvoldoende is in het licht van de uitdagingen die zich aandienen. Het nieuwste boek van **Ludo De Witte** - auteur van o.a. “De moord op Lumumba” en “Wie is bang voor moslims” – “Als de laatste boom geveld is, eten we ons geld wel op. Het kapitalisme versus de aarde” over de oorzaken van de toenemende klimaatchaos, kunnen we daarom enkel aanbevelen. We publiceren enkele uittreksels uit dat boek, met een inleiding door de auteur.

Mediaberichten over onze ontregelde biosfeer worden in hoog tempo op de publieke opinie losgelaten. Orkanen, hittegolven, wegs meltende poolijskappen en gletsjers, de stijging van de zeespiegel, klimaatvluchtelingen, het wegs melten van de permafrost, dat de weg vrijmaakt voor zelfontbranding van de toendra, waardoor massa's gevaarlijk broeikasgas in de atmosfeer worden gestuwd...

Het zijn berichten die overweldigen, vooral omdat minder duidelijk is wat de oorzaken zijn en wat eraan kan worden gedaan. In mijn nieuwe boek, met als titel “Als de laatste boom geveld is, eten we ons geld wel op”, breng ik de klimaatchaos in kaart, maar kijk ik vooral naar de wortels van deze existentiële crisis. De centrale stelling wordt in de ondertitel aangegeven: Het kapitalisme versus de aarde. Ons economisch stelsel, dat drijft op oneindige groei, is in oorlog met onze eindige aarde.

Niet iedereen wil die ongemakkelijke boodschap horen of heeft dat begrepen. Politici sussen ons met de boodschap dat de klimaatverandering wordt aangepakt. Veel mensen in de milieu- en arbeidersbeweging stappen daarin mee. Ze geloven dat technologische innovatie, hernieuwbare energie en een “slimme” fiscaliteit voor een transitie naar een duurzame samenleving kunnen zorgen. Als ze al niet beginnen over vegetarisme, dikketruindagen of fietsen naar het werk.

Afgemeten aan wat nodig is, is het gerommel in de marge. Lat's face it: we moeten een taboe slechten, het vervloekte K-woord moet eruit: het kapitalisme is het probleem. Willen we de aarde en de mensheid redden, dan dringt een systeemwissel zich op. Wég

van een economie met ingebouwde groeimotor, die in optimale omstandigheden elk jaar met 3 procent groeit, wat neerkomt op een verdubbeling van de mondiale productie na 25 jaar, en een verviervoudiging na 50 jaar.

Radicaal? Er zijn helaas geen oplossingen meer die niet radicaal zijn. Milieuactivisten, syndicalisten, mensen actief in burgercomités, leden van politieke partijen: vanuit welke hoek men ook komt en met welke blik men de nakende ecocide ook bekijkt, de cijfers tonen ondubbelzinnig aan dat er nood is aan een brede volksbeweging die voor een diepgaande transitie gaat. Een beweging die het beste van het ecologisme en het socialisme verenigt tot een nieuwe synthese. Een synthese die beide historische stromingen overstijgt in een nieuwe analyse, strategie en perspectief, aangepast aan de uitdagingen van de 21ste eeuw. Hieronder volgen enkele uittreksels uit "Als de laatste boom geveld is", dat bedoeld is als een wake-up call, en als een aanzet tot een ecosocialistisch manifest kan worden gelezen.

De markt, maatstaf van alles

De markt is de maatstaf van alle dingen, en die schrijft bedrijven voor dat productie die winst oplevert een prima zaak is, ook al voert dat de aarde naar een armageddon. De vervuilers gaan dus door met het verwoesten van de planeet. Onderzoek van de kwartaalcijfers van de grootste vijf oliebedrijven toont aan dat ze blijven mikken op fossiele-energiewinning. Shell, ExxonMobil, Total en BP investeren tientallen miljarden in de productie van olie en gas in het Zuid-Amerikaanse natuurgebied van Patagonië. Tussen 2000 en 2015 investeerde de olie- en gasindustrie 3.000 miljard dollar in projecten "om aan de groeiende vraag naar olie en gas te voldoen". In 2010, 2011 en 2012 zijn steenkoolcentrales gebouwd met een totale verbrandingscapaciteit die tweeënhalve keer groter is dan de totale capaciteit die in het laatste decennium van vorige eeuw is gecreëerd.

Als alle fossiele brandstof die met de gekende technologie kan worden opgehaald ook daadwerkelijk wordt verbruikt, zal de temperatuur op aarde met meer dan 8°C stijgen.

De koolstofuitstoot van alle in 2012 in werking zijnde centrales die op fossiele energie draaien, zal 300 tot 580 miljard ton bedragen, naargelang hun levensduur veertig jaar is, dan wel wordt opgerekt tot zestig jaar. Geplande investeringen voor de exploitatie van nieuwe fossiele-energiebronnen en de bouw van pijpleidingen die vele decennia in gebruik zullen blijven,

worden vandaag geraamd op 14.000 miljard dollar. Wat het betekent als ExxonMobil, Saudi Aramco, Shell en hun directe concurrenten hun zin krijgen, is berekend door professor Michael Greenstone, chef van het team van economische adviseurs van president Obama. Als alle fossiele brandstof die met de gekende technologie kan worden opgehaald ook daadwerkelijk wordt verbruikt, zal de temperatuur op aarde met meer dan 8°C stijgen.

Zijn de oliebaronnen cynische massamoordenaars die geld verdienen aan een project dat miljoenen mensen de dood zal injagen? Misdadigers zonder strafblad? Die CEO's kunnen niet anders. Het zijn criminelen ondanks zichzelf. Kapitalistische bedrijven van enige omvang zijn gewoon niet in staat om zelf het roer om te gooien. Ook Bekaert, Arcelor Mittal, BMW, Delhaize en Apple kennen maar één drijfveer: hun omzet en marktaandeel opdrijven.

Bedrijfsleiders die de wereldeconomie beheersen, willen in zo kort mogelijke tijd zo veel mogelijk produceren en verkopen, groeien, wat de ecologische kostprijs ook is. Onder de zweeps slag van de concurrentie jagen beursgenoteerde bedrijven op almaar meer groei, winsten en kapitaalvorming, op straffe van uit de markt te worden geprijsd door bedrijven die nog meer kapitaal accumuleren en dus nog meer kunnen investeren in productiviteitswinsten. De groei-imperatief is dwingend, onontkoombaar. De aandeelhouders, die return on investment eisen, zullen niet aarzelen om hun aandelen in te ruilen voor andere als de groei- en winstvooruitzichten elders beter zijn.

Het resultaat van die ijzeren wet? Een bonanza-economie die zorgt voor creativiteit én destructie. Met bedrijven die mens en natuur mobiliseren en inzetten voor maximale groei, en als "externaliseringsmachines" zo veel mogelijk "kosten" ervan afwentelen op de samenleving en de planeet. Bedrijven die de winsten privatiseren en de kosten socialiseren. Bedrijven kennen geen "sociale" of "maatschappelijke" kosten; voor hen zijn dat absurde noties.

Het irrationele gevolg van dat op individueel vlak "rationele" gedrag is de ingebouwde groeidynamiek die onvermijdelijk tegen de biofysische grenzen van de aarde aanstoot. Daarom blijven BHP Billiton en Rio Tinto in Australië steenkool opdelven en naar China en India vervoeren, blijft IKEA de wouden van Siberië en Maleisië platgooien opdat Chinese bedrijven zijn wegwerpmeubeltjes zouden kunnen bouwen en plunderen Apple en Samsung met de hulp van warlords de grondstoffen van Oost-Congo voor de aanmaak van steeds nieuwere modellen van smartphones en andere iThings...

Rationele bedrijfskeuzes, maar maatschappelijk nefast

In de strijd voor de uitbreiding van marktaandeel worden op bedrijfsniveau rationele keuzes gemaakt die op maatschappelijk vlak nefast zijn. Autoproducenten liggen in bed met Big Oil. Samen proberen ze de shift naar elektrisch aangedreven voertuigen en openbaar vervoer af te remmen. Begin twintigste eeuw waren veel Amerikaanse steden uitgerust met efficiënte, elektrisch aangedreven tramlijnen.

General Motors sloot een pact met Standard Oil en bandenproducent Firestone. Het trio organiseerde de ontmanteling van het spoorweg- en tramnet in en rond Los Angeles, nadat het in 1940 de lokale spoorwegmaatschappij Pacific City Lines had overgenomen. In een veertigtal andere Amerikaanse steden gebeurde hetzelfde, zo blijkt uit een rapport van de Amerikaanse Senaat. Goed voor de winstcijfers van GM en de oliebonzen, maar desastreus voor de planeet en de gezondheid van de mens. In 1949 veroordeelde het Amerikaanse Hooggerechtshof deze Gang of Three voor monopolievorming in de transportsector. De drie bedrijven werd een boete opgelegd: 5.000 dollar, plus 1 dollar voor elke CEO ...

Zelfs na de oliecrisissen van 1973 en 1979 gingen er amper middelen naar onderzoek over zonnecelenergie.

Rationele energiewinning is nooit een prioriteit geweest. Neem zonnecellen. Het fotonvoltaïsche effect is al ontdekt in 1839. Gedurende 130 jaar werd nagelaten onderzoek naar de mogelijkheden ervan te verrichten. Uiteindelijk ontstond er pas interesse toen de NASA onderzoek verrichtte naar energieopwekking tijdens ruimtevluchten. En zelfs na de oliecrisissen van 1973 en 1979 gingen er amper middelen naar onderzoek over zonnecelenergie: tussen 1974 en 2002 besteedden de landen aangesloten bij het Internationale Energieagentschap er minder dan 2 procent van hun onderzoeksbudgetten aan.

Augustin Mouchot, auteur van het boek "La chaleur solaire et ses applications industrielles" (1869) en uitvinder van machines die op zonnewarmte draaien, schreef 130 jaar geleden al: "Onvermijdelijk breekt ooit de dag aan waarop de industrie bij gebrek aan brandstof verplicht zal zijn om op natuurlijke [energie-] bronnen een beroep te doen. We twijfelen er niet aan dat de steenkool- en petroleumreserves nog lange tijd hun enorme warmtekracht zullen vrijgeven. Maar die reserves zullen zonder twijfel opgeraken (...) Men kan niet ontkomen aan het besluit dat het

voorzichtig en wijs is zich op dat vlak niet in slaap te laten wiegen.”

Bedrijfsleiders, op jacht naar gunstige kwartaalcijfers om de aandeelhouders tevreden te houden, kozen evenwel voor de korte en middellange termijn ... en indirect voor de dood van miljoenen mensen, ten gevolge van silicose, astma, fijnstofconcentraties en de klimaatverandering. (...)

Een woud kappen om eekhoorns te vinden

De productie van voedsel, als uitwisseling tussen mens en natuur, legt allicht het best de kwalijke kanten van de markteconomie bloot. Een Europese viskwekerij handelt “rationeel” wanneer zij vis naar Marokko verscheept om te laten versnijden en die daarna weer naar Europa vervoert, want de kostprijs van de verwerking in Marokko en het transport heen en terug is lager dan de verwerking hier. Dat levert dus meer winst op voor de eigenaars. Maar voor het milieu, het klimaat, de mensheid is het een desastreuze praktijk.

Een reder die met gigantische, kilometerbrede netten en met de hulp van satellietnavigatie en dieptesensoren de zeeën bevist, handelt “redelijk”, want hij maximaliseert de visvangst tegen de laagst mogelijke prijs. Redelijk voor de aandeelhouders, maar niet voor de mensheid en de aarde: nog enkele decennia van dat “redelijke” gedrag en er zit geen vis meer in de oceanen. Het gebruik van sleepnetten en dynamiet vernietigt maritieme ecosystemen. In het State of the World-rapport (2008) wordt de praktijk veroordeeld als “vergelijkbaar met het kappen van een woud op zoek naar eekhoorns”.(...)

De vleesindustrie doet het misschien nog slechter. In het algemeen is de sector een dodelijk efficiënte verspiller van voedsel. De sector verwerkt gewassen die honderden miljoenen mensen zouden kunnen voeden, maar vandaag in de maag van industrieel geproduceerde koeien, varkens en pluimvee terechtkomen. Elk jaar worden ongeveer 50 miljard “vleesdragers” geproduceerd die samen een derde van alle granen, 90 procent van de sojaproductie en 30 procent van de visvangst opeten.

De vleesindustrie moet zes kilogram plantaardige proteïnes (bijvoorbeeld uit graan) aan dieren voederen om amper één kilogram dierlijke proteïnes in de vorm van vlees voor menselijke consumptie te verkrijgen. Amper 30 procent van de calorieën in het graan en de soja die aan industrieel opgekweekte dieren wordt gevoerd, komt terecht in de vlees-

producten die de consument koopt.

Vleesproducenten zijn “omgekeerde voedselbedrijven”: ze verspillen voedsel in plaats van voedsel aan te leveren, en ze doen dat door land geschikt voor gewassen te bezetten.

Dat alles vertaalt zich in een enorm landbeslag: wereldwijd neemt de veestapel ongeveer 70 procent van alle voor landbouw gebruikte grond in. Vleesproducenten zijn “omgekeerde voedselbedrijven”: ze verspillen voedsel in plaats van voedsel aan te leveren, en ze doen dat door land geschikt voor gewassen te bezetten. (...) Het beslag op watervoorraden is al even rampzalig. Per gewonnen calorie heeft vlees tien keer zo veel water nodig als groenten. Voor de productie, inclusief transport en verwerking, van 1 kilogram rundsvlees is 15.400 liter water nodig. Ter vergelijking: 1 kilogram varkensvlees vereist 6000 liter water; 1 appel 125 liter; 1 kop koffie 132 liter; 1 T-shirt 2500 liter. De gemiddelde watervoetafdruk van de Belg is 5200 liter per dag, en daarvan gaat driekwart naar de productie van ons voedsel. 89 procent van dat water verbruiken we indirect, want het komt uit het buitenland, en is nodig om onze geïmporteerde goederen en voedsel te produceren.

Vlees van bij ons?

De actie “Dagen zonder vlees” was ook in 2017 een succes, tot ergernis van de vleesindustrie. In een opinieartikel gaf Hendrik Vandamme van het Algemeen Boerensyndicaat tegengas. De titel van zijn stuk speelde in op nationalistische sentimenten: “Mijn lekker lapje vlees van bij ons blijft op tafel komen”. Van bij ons? Geitenboer Remy Schiffeleers: “Vlaanderen heeft ongeveer zes miljoen varkens, een varken per Vlaming. Dat kan alleen maar omdat die varkens elders eten. Omdat we overal in de wereld goede grond inpikken. Ginder halen we te veel mineralen weg. Met als gevolg dat we hier, via drijfmest, te veel mineralen afzetten.

Het aardnotenbekken in Senegal, Mali en Burkina Faso is leeggehaald. De grond is uitgeput. De woestijn ruikt er op.

Varkens worden gevoed met mais en eiwitten. Mais kunnen we hier gemakkelijk kweken: 12 tot 14 ton per hectare. Eiwitten, in de vorm van aardnoten, hebben we dertig jaar lang goedkoop ingevoerd uit West-Afrika. De olie was voor Devos-Lemmens en de aardnotencake voor de varkens en de koeien. Het resultaat is dat het aardnotenbekken in Senegal, Mali en Burkina Faso is leeggehaald. De grond is uitgeput. De woestijn ruikt er op. Het alternatief voor aardno-

ten is soja: rijk aan eiwitten en goed verteerbaar. Het imperialisme heeft de macht om soja te halen waar die klimatologisch goed gedijt, in Brazilië en Argentinië. Tant pis voor het regenwoud, dat baan moet ruimen voor sojaplantages. Dieren die het voedsel van de mens opeten, horen niet thuis in een gezonde landbouw. Er worden gewoonweg te veel dieren gekweekt en opgegeten.”

De gezondheidsproblemen die de sector creëert, zijn amper in kaart gebracht. In eigen land is West-Vlaanderen getransformeerd tot één groot vleesverwerkend platform. In de provincie worden 3,5 miljoen varkens en meer dan 11 miljoen kippen gekweekt, en de cijfers gaan crescendo. De output wordt opgedreven: in 1980 werd een varken in de loop van zijn leven gemiddeld 550 gram per dag zwaarder; in 2009 is dat 750 gram per dag geworden.

Een varken wordt geslacht wanneer het zes maanden oud is, en dan weegt het al 110 kilogram. Het aantal biggen per zeug steeg in dezelfde periode van 15 naar 25 per jaar. De schadelijke impact van deze industrieel georganiseerde vleesproductie op de omgeving is volgens buitenlands wetenschappelijk onderzoek enorm: blootstelling aan fijnstof en ammoniak, en een afgenomen resistentie tegen schimmels, bacteriën en virussen. Is het toeval dat Vlaanderen nog geen onderzoek heeft verricht naar die gezondheidsaspecten?

Om nog maar te zwijgen over de kwaliteit van het vlees dat op ons bord belandt. We eten ook te veel vlees. Overconsumptie van (vooral rood) vlees verhoogt het risico op hart- en vaatziekten, overgewicht, diabetes en allerlei kankers. En dan hebben we het nog niet gehad over de morele aspecten van de kapitalistische vleesproductie, die koeien, varkens en kippen niet opvat als levende wezens behept met gevoelens, maar als vehikels van vlees of uiers. De eerste wet die wreedheid tegen dieren verbood, was de Franse Loi Grammont, uit 1850. Maar 165 jaar later is de achteruitgang op dat vlak zo veralgemeend dat we zelfs niet meer zien dat de vleesindustrie van dierenleed een hoeksteen van onze verhouding met dieren heeft gemaakt.

Als de laatste boom geveld is, eten we ons geld wel op. Het kapitalisme versus de aarde, door Ludo De Witte is een uitgave van EPO, Berchem, 2017.

De Witte schreef eerder o.m. De moord op Lumumba (1999), Wie is bang voor moslims? (2004) en Huurlingen, geheim agenten en diplomaten (2014)

OP MAAT GEREGERD: EEN GENUANCEERDE BLIK OP HET M-DECREET

AUTEUR: JEROEN PERMENTIER

Een theaterstuk als aanzet voor een discussie over het M-decreet, werkt dat? Kompani Pastani toert met 'Op maat geregeld', een voorstelling van 1 uur die je kan programmeren op je pedagogische studiedag. Wij zagen een try-out, en spraken met Lut Vansant en Sharon Degrieck van Kompani Pastani.

Egyptiana, Gipsy voor de vrienden, is een tiener op een gewone school, een tiener met een moeilijk karakter.

"We kozen voor een kind dat in het buitengewoon onderwijs in type 3 zou vallen, kinderen met ernstige emotionele- of gedragsproblemen," zegt Lut Vansant. "Een kind met een mentale of fysieke handicap zou ook kunnen, maar als je dat door een acteur laat naspelen

ga je snel stereotyperen en stigmatiseren."

Sharon Degrieck is zelf ook leerkracht: "Acteren is je inleven. Door de rol van Egyptiana te spelen, krijg ik zelf ook meer begrip voor haar standpunt."

Egyptiana staat centraal, rond haar zien we een carroussel van leerkrachten, leden van het ondersteuningsnetwerk, de directeur die het allemaal nét niet aankan, allemaal gespeeld door Siri Backx, die zich met veel spelplezier op haar rollen stort. De derde acteur is Joke Schreurs. Hij speelt de vader van Egyptiana, een man die onvoldoende Nederlands spreekt om zijn dochter te helpen.

Schreurs laat vooral zijn gitaar spreken, en zorgt voor een melancholische soundtrack.

De problemen rond Egyptiana worden helemaal gebureaucratiseerd. Hulp voor een leerling kan, als alle formuliertjes maar tijdig ingevuld zijn. De begeleider vraagt: "graag enkel een crisis op maandag, dinsdag en donderdag-voor-de-middag, de andere dagen ben ik op mijn andere school."

Sharon Degrieck zegt ons achteraf dat haar school een moeilijke eerste periode met het ondersteuningsteam kende, maar dat er gaandeweg een verstandhouding groeit. De ondersteuners zijn aanwezig in de school en tijdens de lessen.

Op maat geregeld is gebaseerd op de waargebeurde ervaringen met een leerling. Dat verhaal is nog niet afgelopen. “Ze is in een time-out geplaatst. Sindsdien is ze terug. Zowel de leerling als de leerkrachten hebben goede voornemens, maar het blijft altijd afwachten hoe het afloopt.”

De voorstelling wil ons doen nadenken, een aanzet zijn tot een gesprek. Er wordt tijdens de voorstelling dan ook geen uitgebreide argumentatie opgebouwd. Integendeel, we kijken naar enkele scènes, ervaringen van de leerkracht, de directie, maar vooral van de leerling. Zo kunnen we zelf onze genuanceerde mening vormen.

Wat daarbij helpt is dat Kompani Pastani een vrij simpele theatertaal gebruikt. De set is klein, zodat ze op elke school opgebouwd kan worden. Deurtjes gaan open en dicht, soms neigen de personages naar stereotypen. De voorstelling mikt op een breed publiek, niet enkel op de geoefende theaterkijker, al zal die zich ook niet vervelen. Er valt wat te lachen, en je kan genieten van zang en mooie muziek.

Als we toch een minpuntje mogen aanduiden: we snappen niet helemaal waarom de makers kiezen om een Roma-meisje te laten spelen door een actrice die (voor zover we kunnen uitmaken) zelf geen achter-

grond heeft in dat milieu. Gelukkig blijven het potje blackface en het valse accent achterwege.

‘Op maat geregeld’ duurt ongeveer een uur. Je krijgt er een werkbundel bij, om nadien op een creatieve manier het debat voort te zetten. Boeken kan via opmaatgeregeld.wordpress.com

10 NOVEMBER 2018: COLLOQUIUM ONDERWIJS IN VLAANDEREN, BRUSSEL, WALLONIË: GELIJKENISSEN EN VERSCHILLEN

Op zaterdag 10 november 2018 organiseert Ovds-Aped in Brussel een colloquium “Onderwijsbeleid in Vlaanderen, Brussel, Wallonië: gelijkenissen en verschillen”. Het colloquium zal tweetalig zijn, met simultaanvertaling.

Plaats: gemeenschapscentrum “De Markten”, Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel. Op wandelafstand van het Centraal Station (15 minuten) of metrostation Sint-Katelijne (2 minuten)

Verloop van de dag

9u30: onthaal

10u: voormiddagssessie (met koffiepauze)

13u: middagpauze. Broodjes en koud buffet zijn voorzien voor alle deelnemers

14u: namiddagssessie (met koffiepauze)

17u: einde

Voormiddag

•Keynote van **Dirk Jacobs** (GERME-ULB) « gelijkheid en segregatie » met een overzicht van de vergelijkende studies over de situatie in het Vlaams en Franstalig onderwijs inzake sociale ongelijkheid en segregatie.

•**Marc Demeuse** (UMons) maakt de balans op van het inschrijvingsdecreet in het Franstalig onderwijs en doet voorstellen om het te verbeteren

•**Thomas Wouters** (KULeuven) spreekt over de resultaten van het Vlaams inschrijvingsbeleid, in het bijzonder over de dubbele contingentering.

OPROEP VOOR EEN
DEMOCRATISCHE
SCHOOL
OVDS

APPEL POUR
UNE ÉCOLE
DEMOCRATIQUE
APED

•**Jean-Pierre Kerckhofs** (voorzitter Aped-Ovds) stelt een uitgewerkt voorstel van Ovds voor rond de toewijzing van de leerlingen

De voormiddag wordt afgesloten met een debat tussen deze vier sprekers en het publiek.

Namiddag: algemene en polytechnische basisvorming en gemeenschappelijke stam

•**Jacques Cornet** (CGé, Changement pour l'égalité) reflecteert over vroegere pogingen om een gemeenschappelijke stam in te voeren en over de "tronc commun pluridisciplinaire polytechnique" die het Pacte d'excellence vooropstelt

•**Goele Cornelissen** (doctor pedagogische wetenschappen, verantwoordelijke van de studiedienst van COC) staat stil bij de betekenis, de vorm en de inhoud van de basisvorming, in het licht van de modernisering van het secundair onderwijs en de vernieuwing van de eindtermen.

•**Nico Hirtt** (Ovds-Aped) "Twee onderwijssystemen, een zelfde schoolvisie : economisme en ideologie in de eindtermen en de socles de compétence"
Het namiddagdeelte eindigt met een algemeen debat met alle sprekers en het publiek.

Deelname in de onkosten:

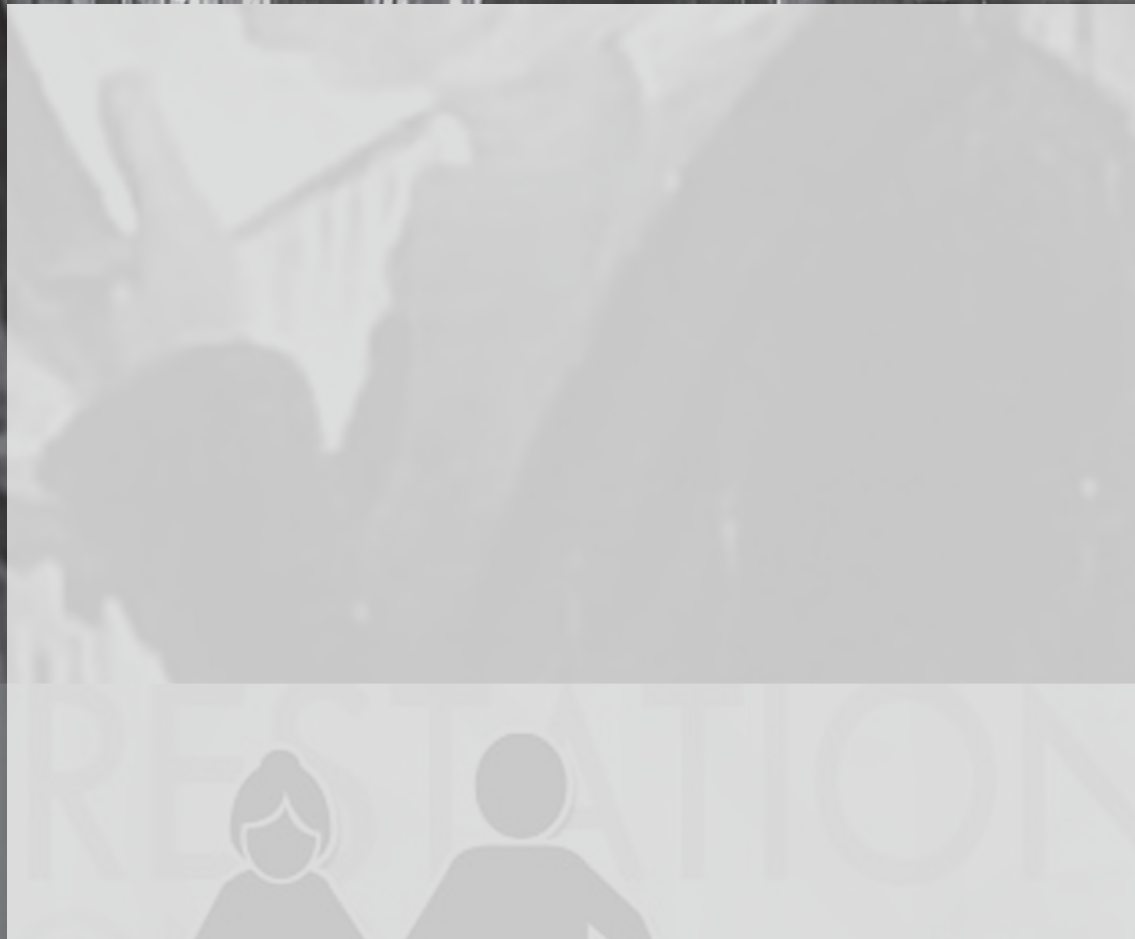
15 euro

Bij inschrijving en betaling vóór 31 oktober:

12 euro

8 euro voor leden Ovds

In de prijs zijn de dranken tijdens de koffiepauzes en het koud buffet 's middags inbegrepen.

BELGIË-BELGIQUE P.B. 2000 ANTWERPEN 1 • 8/5116 • DE DEMOCRATISCHE SCHOOL
ERKENNING P206727 • TRIMESTRIEEL N°74, JUNI 2018 • AFGIFTEKANTOOR:
ANTWERPEN 1 • v.u. J.P. KERCKHOFS, 103 VRIJWILLIGERSLAAN, BUS 6 - 1160 BRUSSEL